

YAĞLA KİRLİTME DEN MESULİYETE DAİR TANKER SAHİPLERİ SÖZLEŞMESİ (TOVALOP)*

Çeviren : Asis. Dr. İnci DENİZ

ÖNSÖZ

Bu kısa açıklama, belirli değişiklikleriyle, yağla kirlenmeden mesuliyete dair tanker Sahipleri Sözleşmesi'nin, 1 Haziran 1978 de yürürlüğe giren değişiklikleri de gözönünde bulundurulmak suretiyle, esaslı noktalarının kısa bir özeti olmak üzere hazırlanmıştır. Aşağıda bu sözleşmeden tadil edilmiş şekliyle kısaca "TOVALOP, ve sözü edilen değişikliklerden de "1 Haziran 1978 Tadilatı" diye bahsedilecektir. İhtiyaten belirtelim ki, bu açıklama, TOVALOP'un ve onunla ilgili dökümanların yerine geçen birşey olarak görülmemeli ve buradaki hiçbir söz onu değiştirecek tarzda yorumlanmamalıdır.

TOVALOP, belirli tanker sahiplerinin tankerlerden doğan yağ kirlenmesi zararlarının tazmininin temini ve azaltılması için yapıcı tedbirler alma arzularından kaynaklanmıştır. Tescil edilmiş gayrisafi tonaj üzerinden hesaplanmak suretiyle, dünya tanker tonajının (devlete ait gemilerle, 3.000 grt.nun altındaki tanker tonajı hariç) % 50 sine sahip maliklerin taraf olduğu TOVALOP 6 Ekim 1969 da yürürlüğe girmiştir. 6 Ekim 1971 de dünya tanker tonajının % 80'ine sahip olanlar sözleşmeye taraf olmuşlardır ve şimdi TOVALOP'un tarafları dünya tanker tonajının hemen hemen % 99 unun sahibidirler.

1 Haziran 1978 Tadilatından önce, her TOVALOP üyesi, tankerlerinin birinden boşalan yağı temizlemeyi ve kirlenmeden doğan zararın azaltılmasını, aynı zamanda böyle ağır bir zarar rizikosunu yaratan boşalma tehlikesini ortadan kaldırmayı kabul etmiştir. Bundan başka böyle bir temizlemeyi veya tehlikeyi bertaraf etmek için gerekli tedbirleri yerine getirmediği zaman, tayin edilmiş belirli sınırlara kadar olmak üzere, bir devletin bu amaçla maruz kaldığı giderleri tazmin edeceğini kabul etmiştir.

TOVALOP üyeleri, yağ kirlenmesi zararlarından doğan hukukî sorumluluğa dair Uluslararası Antlaşma'nın, burada Mesuliyet Konvansiyonu diye işaret edilmiştir ve Konvansiyon'a 1975 den bu tarafa gerçekleşen katılmaların, tankerlerden Yağ Boşalmasından dolayı kirlenme zararına uğrayan kişilerin, hükümetler de dahil olmak üzere, zararlarının tazmini için birçok alanlarda uluslararası hukukî bir rejim tesis etmiş olduğunu takdir etmektedirler. Aynı zamanda, Mesuliyet Konvansiyonunun, 1 Haziran 1978 değişikliklerinden önce, TOVALOP'un gerçek bir yardım sağlamış olduğu geleneksel deniz hukuku boşluklarını geniş bir ölçüde doldurmakta olduğunu da kabul etmişlerdir. Bununla birlikte, taraflar, dünyada Mesuliyet Konvansiyonu'nun tatbik edilmediği ve daha bir süre teşmil edilemeyeceği bölgeler olduğundan, buralar için de, Mesuliyet Konvansiyonu'nun sağladığına benzer himaye ve faydaların temin edilmesinin uğraşılmasına değer olduğuna kanaat getirmişlerdir. Şimdi, 1 Haziran 1978 değişiklikleriyle sağlanan fayda ve himayenin en önemlisinin tartışılmasına geçebiliriz.

TOVALOP, antlaşmaya taraf olan her bir üyenin, kendisine ait veya onun tarafından "bareboat" olarak kiralanmış bir tankerden yağ boşalması sonucunda kirlenme zararına uğrayan kişilere tazminat vermesini öngörmektedir. Herhangi bir olaydan doğan bütün talepler için öngörülen tazminatın en yüksek haddi sınırlamaya esas alınan ton başına \$160 (grt. başınayaklaşık \$147) ve en

* "The Tanker Owners Voluntry Agreement Concerning Liability for Oil Pollution", The International Tanker Owners Pollution Federation Ltd. Plantation Haus (31/35 Fenchurch Street London EC 3M 3DX) tarafından yayımlanmıştır. Haziran 1978 de yeniden basılmıştır.

** Üst Univ. Hukuk Fak. Deniz Hukuku Asistanı.

çok, 16.8 Milyon \$'dır. TOVALOP'a göre kirlenme zararı, yağ boşalması sonucunda bir devletin ülkesinde ve karasularında meydana gelen kirlenmenin sebep olduğu ziya ve zarar demektir. Bu, aynı zamanda, önleyici tedbirlerin masraflarını, kirlenme zararını azaltmak veya önlemek maksadıyla makul olarak alınmış olmak koşuluyla önleyici tedbirlerin sebep olduğu zarar ve ziyanı da kapsar. Kirlenme zararı, uzak veya muhtemel zararlarla, doğrudan doğruya boşalmadan doğmıyan ziya ve zararı kapsamaz.

TOVALOP, bundan başka her üyenin, bir tankerden yağ boşalmasıyla ilgili ciddi bir riziko yaratan bir olayın meydana gelmesinden sonra, makul tedbirler alan kişilere, gerçekleştiği takdirde ciddi bir kirlenme zararı tehlikesi yaratacak olan yağ boşalma rizikosunu bertaraf etmek için makul surette aldıkları tedbirlerin masraflarından dolayı tazminat vermesini öngörmektedir.

TOVALOP mesuliyetine sınırlı sayıda birkaç istisna vardır. Örnek olarak, kirlenme zararına veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirlere başvurulmasına bir savaş hareketi veya benzeri olaylar, mücbir sebep, üçüncü şahsın zarar verme kasdıyla bulunduğu bir ihmalî davranış, yahut ışıkları veya seyrüseferle ilgili diğer yardımları tam olarak temin etmemek suretiyle bir kamu idaresinin veya benzer bir otoritenin ihmal veya yanlış hareketi sebep olmuşsa sorumluluk yoktur. Aynı şekilde, Mesuliyet Konvansiyonu'nun tatbiki söz konusu olduğu takdirde bu Konvansiyon'a göre mesuliyete esas olan kirlenme zararında TOVALOP mesuliyeti doğmaz. Yine, bir TOVALOP üyesi, kirlenme zararına uğrayan veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirler alan bir kimseye karşı, eğer o kişi tehlikenin veya zararın doğmasına tamamen veya kısmen sebep olmuşsa, aynı oranda mesuliyetten kurtulacaktır.

TOVALOP, Sözleşme'ye taraf olan ve kirlenme zararı ve tehlikesine yol açan olaya dahil olmuş bir malikin, sorumluluğu kabul etmiş olmaksızın, bunu önlemek veya azaltmak için elinden gelen gayreti göstermesini öngörür. Böyle bir malik tarafından alınan önleyici veya tehlikeyi bertaraf edici tedbir-

lerin masrafları gemi malikinin azamî mesuliyeti dahilindeki taleplerden sayılabilir.

Her TOVALOP üyesi sözleşmeyi bütün tankerlerine tatbik etmeyi, sözleşmeye tâbi borçlarını yerine getirmek üzere malî bir kapasite temin ve tesis etmeyi ve geçerli olarak ileri sürülmüş bütün talepleri mümkün olduğu kadar çabuk bir şekilde karşılamayı taahhüt eder. Malî kapasiteyle ilgili olarak yaptığı sözleşmeler, yukarıdaki paragrafta tarif edilen şekilde almış olduğu tedbirlere ait (önleyici ve tehlikeyi bertaraf edici tedbirler) masrafların kendisine iadesi ile ilgili şartları ihtiva etmek zorundadır.

TOVALOP, en az 1 Haziran 1981'e kadar yürürlükte kalacak, fakat o tarihten sonra ortaya çıkabilecek çeşitli ihtimaller üzerine sona erdirilebilecektir. TOVALOP'un münferit üyeleri de 1 Haziran 1981 de ve ondan sonra, antlaşmada öngörülen şekilde altı ay önceden yapılan yazılı bir bildirim üzerine Sözleşme'den çekilebileceklerdir.

TOVALOP, İngiliz Kanunlarına göre kurulmuş bir topluluk olan Uluslararası Tanker Sahipleri Kirlenme Federasyonu¹ tarafından yönetilir. Her TOVALOP üyesi aynı zamanda Federasyon'un bir üyesi olup Federasyon Birliği'nin muhtıra ve şartlarına Federasyon'un bütün kural ve direktiflerine uymak zorundadır.

Kısaca, TOVALOP, dünyada Mesuliyet Konvansiyonu'nun tatbik edilmediği bölgeleri kapsamakta ve diğer önemli faydaların yanı sıra, o konvansiyonla temin edilmiş olanlara benziyen faydaları sağlamaktadır. Bir anlamda, tanker sahibinin kirlenme zararından doğan mesuliyeti bakımından bütün dünyada ortak esaslara dayalı bir rejim yaratılmasında yardımcıdır.

YAĞLA KİRLETMEDEN MESULİYETE DAİR TANKER SAHİPLERİ SÖZLEŞMESİ

Başlangıç

Bu Sözleşme'nin tarafları Tanker Sahipleri ve "bareboat" kiracılarıdır. Değiştiril-

1) *The International Tanker Owners Pollution Federation.*

miş şekliyle (bundan sonra TOVALOP adını almıştır) 7 Ocak 1969 Tarihli Yağla Kirletmeden Mesuliyete adir Tanker Sahipleri Sözleşmesi sayesinde üyeler Tankerlerden ileri gelen Yağ Kirlenmesi zararının tazmini ve azaltılması için yapıcı tedbirler almışlardır.

Taraflar, 1969 T. Yağla Kirletmeden doğan Hukukî Sorumluluk hakkındaki Uluslararası Antlaşma'nın 19 Haziran 1975 de yürürlüğe girmesi (bundan sonra Mesuliyet Konvansiyonu adını almıştır) ve o tarihten sonraki onaylama ve katılmalar sayesinde tankerlerden yağ boşalmasından doğan kirlenme zararına uğrayan kişilerin (hükümetler de dahil olmak üzere) zararlarının tazmini konusunda dünyanın birçok bölgesinde uluslararası bir rejim tesis etmiş olduğunu kabul etmektedirler. Taraflar aynı zamanda, Mesuliyet Konvansiyonu'nun, TOVALOP'un önemli bir kolaylık sağlamış olduğu geleneksel deniz hukukundaki eksikliklerin büyük bir kısmını gidermiş olduğunu da takdir etmektedirler. Buna rağmen üyeler, dünyada Mesuliyet Konvansiyonu'nun uygulanmadığı ve faydalarının ve himayesinin daha bir müddete kadar teşmil edilemeyeceği önemli bölgeler olduğunu farkındadırlar. Bu nedenle Mesuliyet Konvansiyonu'nun geniş bir şekilde uygulanır hale gelmesine kadar, 1 Haziran 1978 öğlen G.M.T. den itibaren geçerli olmak, böylece bu son bölgelerde, o tarihten sonra ortaya çıkacak olaylar bakımından, genel olarak Mesuliyet Konvansiyonundakilere benzeyen fayda ve korumaları bir takım başka fayda ve korumalar ile birlikte sağlamak üzere TOVALOP'u değiştirmeyi kararlaştırmışlardır.

Buna göre üyeler ve bundan sonra üye olabilecek olan tanker sahipleri ve "bareboat" kiracıları, karşılıklı vaatleri bakımından aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır:

I. TANIMLAR

"Başlangıç"ta görülen kelime ve kelime grupları ve buradaki klozlar aşağıda gösterilen anlamı taşıyacaklardır.

(a) Tanker, yağ taşımak üzere teçhizatlandırılmış ve inşa edilmiş olan ve bu şekilde fiilen yağ taşıyor olsun veya olmasın,

herhangi bir deniz gemisi ve denize açılabilen herhangi bir tipteki gemi demektir.

(b) Kişi, herhangi bir fert veya ortaklık yahut bir devlet ya da onun yapısını teşkil eden bölümleri de dahil olmak üzere, tüzel kişiliği olsun olmasın kamusal yahut özel bir teşekkür demektir.

(c) "Sahip", Tanker maliki olarak tescil edilmiş kişi veya kişiler, tescilin yokluğunda, tankere sahip olan kişi veya kişiler demektir. Buna rağmen, tankerin bir devlete ait olması ve o devlette tankerin işleticisi olarak tescil edilmiş bir şirket tarafından çalıştırılması halinde "sahip" böyle bir şirket anlamına gelecektir. Yukardaki keyfiyete rağmen "bareboat" olarak kira ile tutulmuş bir tankerde "sahip" bareboat" kiracısı anlamına gelir.

(d) "bareboat kiracısı", diğer şartlar yanında, kiracının kira sözleşmesinin devamı süresince geminin zilyetliğine ve kontrolüne tekbaşına sahip olacağını öngören şartlara göre bir tankeri kira ile tutmuş olan kişi (veya kişiler) demektir.

(e) "Taraf", bu Sözleşmeye taraf olan demektir.

(f) "İştirakçi malik", Taraf olan bir tanker maliki demektir.

(g) "Yağ", yük olarak taşınan taşınmasın dayanıklı (buharlaştırma derecesi yüksek) hidrokarbonlu herhangi bir madenî yağ, kaba yağ, ağır dizel yağı ve makina yağı demektir.

(h) "Kirlenme zararı", kara suları da dahil olmak üzere, herhangi bir devletin ülkesinde meydana gelmiş olmak koşuluyla, yağın tankerden nerede olursa olsun boşalması veya sızmasından doğan kirlenme ile Tankerin dışında meydana gelen zarar ve ziyâ demektir ve nerede alınmış olursa olsun, önleyici tedbirlerin masraflarını ve önleyici tedbirlerin sebep olduğu diğer zarar ve ziyâ da içine alır fakat uzak veya muhtemel zarar ve ziyâ veya doğrudan doğruya boşalmadan ileri gelmiyen zararları kapsamaz.

(i) "Önleyici tedbirler", bir olay meydana geldikten sonra kirlenme zararını önlemek veya azaltmak gayesiyle, herhangi bir kişi tarafından alınan makul tedbirler demektir.

(j) "Olay", kirlenme zararına sebep olan veya bir yağ boşalması veya sızması tehlikesi yaratan vaka veya aynı kaynaktan doğan vakalar serisidir.

(k) "Yağ sızması veya boşalması tehlikesi", akabinde gerçekten boşalma veya sızma olsun olmasın, gerçekleştiği takdirde ciddi bir kirlenme zararı tehlikesi yaratacak olan yağ sızma ve boşalmasına dair ağır ve yakın bir tehlike demektir.

(l) "Tehlikeyi bertaraf edici tedbirler", bir yağ sızma ve boşalması tehlikesini bertaraf etmek amacıyla, herhangi bir kişi tarafından bir olayın meydana gelmesinden sonra alınan makul tedbirler demektir.

(m) "Mesuliyet Konvansiyonu", herhangi bir âkit devlet tarafından andlaşma hükümlerinin uygulanması için zaman zaman yapılan kanun ve nizamnameler de dahil olmak üzere 19 Haziran 1975 de yürürlüğe girmiş olan 1969 Tarihli Yağla Kirletmeden Doğan Hukukî Sorumluluk Hakkındaki Uluslararası Andlaşma demektir.

(n) Bir Tankerin "tonaj"ı, net tonajın bulunmasında makine dairesi boşluğu için gros tonajdan indirilen miktarın da ilâvesiyle, tankerin net tonajıdır. Bir tankerin net tonajının tesbit edilmemesi durumunda, Tankerin taşıyabilecek olduğu 2.240 1b² yağın ağırlığının ton üzerinden % 40'ı net tonaj olarak farzedilecektir.

(o) "Federasyon", bu sözleşmeyi tatbik etmek amacıyla İngiliz Kanunlarına göre kurulmuş ve teminat sorumluluğu taşıyan³ bir şirket olan "The International Tanker Owners Pollution Federation Limited" demektir.

(p) "Masraf veya masraflar" makul masraf veya masraflar demektir.

II. GENEL ŞARTLAR

(A) Buraya "A" belgesi olarak eklenmiş vektel uygun olarak yapılan bir müracaatın kabulü üzerine, dünyadaki herhangi bir malik bu sözleşmenin tarafı ve Federasyon'un üyesi haline gelir.

(B) Her bir Taraf:

(1) Bu sözleşmenin şartlarını maliki olduğu bütün tankerlere uygulayacaktır.

(2) Bu sözleşmeye göre Federasyon'a yapılacak ödemelerle ilgili borçlarının yerine getirilmesi için malî kapasitesini temin ve tesis edecektir.

(3) Bu sözleşmeye göre kendisine karşı ileri sürülecek geçerli talepleri mümkün olduğu kadar çabuk bir şekilde yerine getirecek,

(4) Federasyon'un bir üyesi haline gelecek ve bu sözleşmenin üyesi olmaya devam ettiği müddetçe, Federasyon Birliği'nin şartlarına göre, oradaki üyeliğini sürdürecektir,

(5) Federasyon Birliği'nin muhtıra ve şartlarına ve Federasyon Birliği'nin bütün kural ve direktiflerine uyacak, ve,

(6) Bu sözleşmeden doğacak bütün borçlarını yerine getirecektir.

III. SÖZLEŞMENİN SÜRESİ VE KAPSAMI

(A) Bu sözleşme,

(i) 1 Haziran 1981 veya o tarihi takibeden yıldönümlerinden birinin gelmesi üzerine veya,

(ii) Federasyon Yönetim Kurulunun daha önce, Mesuliyet Konvansiyonu'nunun yeteri kadar yaygın bir şekilde uygulanmakta olduğuna karar vermesi şartıyla, 1 Haziran 1981 den sonra herhangi bir tarihte.

Federasyon üyelerinin, Federasyon Birliği Kurallarına uygun olarak toplanıp yönetilen olağüstü genel kurulunda, kullanılan oyların en az % 75 çoğunluğuyla alınan özel bir kararla kaldırılabilir.

(B) Taraflardan her biri, 1 Haziran 1981 veya o tarihi takibeden herhangi bir yıl dönümünde, en az altı ay önce Federasyon'a yazılı olarak çekilme bildirimini yapmak şartıyla veya klot X uyarınca bu sözleşmeden çekilebilir.

(c) Bu III numaralı kloza göre, veya klot X uyarınca, bir üyenin bu sözleşmeden çekilmesi veya sözleşmenin taraflarca sona erdirilmesi, taraflardan herhangi birinin bu sözleşmeye göre o zaman tahakkuk etmiş bulunan hak ve borçlarını etkilemeyecektir.

2) *İb. kıs. pound: ağırlık ölçüsü.*

3) "A Company limited by guarantee".

(D), Bu antlaşmanın sona ermesi üzerine, Federasyon, işlerinin bitirilmesi için gerekli olan makul bir süre zarfında varlığını devam ettirecektir.

IV. MESULİYET

(A) Bu sözleşmenin şart ve kurallarına göre, bir olaya dahil olan tankerin iştirakçi maliki, Tankerden boşalan veya sızan yağın sebep olduğu kirlenme zararına karşı, sorumluluğu, olay sonucunda alınan tehlikeyi bertaraf edici tedbirlere ait masrafları üstlenmiş olur.

(B) Eğer olay :

(a) dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir bölümü bakımından Mesuliyet Konvansiyonu'nun şartlarına göre sorumluluğa esas olan kirlenme zararına sebep olursa veya,

(b) savaştan, düşmanların hareketinden, iç savaş, isyan veya istisnaî, önüne geçilemez ya da karşı koyulmaz karakterde olan tabî bir olaydan doğmuşsa veya,

(c) tamamen, üçüncü şahsın zarar vermek kasdıyla bulunduğu bir hareket veya ihmalden doğmuşsa,

(d) tamamen, ışıkların veya seyrüseferle ilgili diğer yardımların temininden sorumlu olan bir idare veya başka bir otoritenin bu görevin ifasındaki ihmali veya başka kusurlu hareketinden ileri gelmişse, kirlenme zararı veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirlere ait masraflardan dolayı sorumluluk olmayacaktır.

(C) Eğer kirlenme zararı veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirlere yol açan şartlar, tamamen veya kısmen, kirlenme zararına uğrayan veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirleri almış olan kişinin ihmalden doğmuşsa iştirakçi malik, aksi halde bu şahsa karşı taşıyacak olduğu sorumluluktan tamamen veya kısmen kurtulacaktır.

V. İKİ VEYA DAHA FAZLA TANKERİN SEBEP OLDUĞU KİRLENME ZARARI SORUMLULUĞU

Yağ, iştirakçi maliklere ait olan iki veya daha fazla tankerden sızmış veya boşalmış ve kirlenme zararına sebep olmuşsa, ilgili iшти-

rakçi malikler, kloz IV sebebiyle muaf olma hali hariç, makul olarak ayırdedilemeyen bu gibi bütün zararlardan müteselsilen sorumlu olacaklardır.

VI. İŞTİRAKÇİ MALİK TARAFINDAN ALINAN ÖNLEYİCİ VE TEHLİKEYİ BERTARAF EDİCİ TEDBİRLER

Bir olaya dahil olan tankerin iştirakçi maliki, şartlara göre mümkün ve uygun olan önleyici ve tehlikeyi bertaraf edici tedbirleri almak için elinden gelen gayreti gösterecektir. Bu gibi tedbirlerin alınması mesuliyetin kabulü anlamına gelmez.

Her iştirakçi malik, malî kapasitesini temin ve tesisle ilgili olarak, bu gibi tedbirlere ait masrafların kendisine iadesi için uygun düzen hazırlığı yapacaktır.

VII. MESULİYETİN SINIRLARI

(A) Bir iştirakçi malikin bu antlaşma uyarınca maksimum mesuliyeti, herhangi bir tek olay bakımından, olaya dahil olan tankerlerinin beher tonu başına yüzaltmış U.S. Doları (US 160) veya azamî onaltımilyonsekizyüzbin U.S. Doları (U.S.S. 16. 800.000.00) dir.

(B) Bu sözleşmeye göre ileri sürülen alacakların toplamı yukarıda paragraf "A" da belirlenmiş olan sınırları aşarsa, iştirakçi malik, mesuliyeti sınırlı olduğundan, herbir alacağı, alacakların toplamına karşı sahip olduğu oranda ödiyecektir.

(C) Eğer iştirakçi malik bu sözleşme altındaki borcunu tamamen yerine getirmeden önce, o veya sigortacısı ya da ona başkaca malî garanti temin eden birisi ihtilâf konusu olayın sonucunda, kirlenme zararı için tazminat vermiş veya tehlikeyi bertaraf edici tedbirlerin masraflarını ödemişse, bu kişi ödediği miktarla sınırlı olmak üzere, tazminat ödenen şahsın bu antlaşma gereğince sahip bulunduğu haklar aleyhine olacaktır.

(D) İştirakçi malik sözleşmenin şartları uyarınca tamamen veya kısmen daha sonraki bir tarihte ödemeye zorlanabileceğini ortaya koyarsa, bu klozun (C) paragrafına göre istifade edebileceği halefiyet hakkına nazaran, aynı zamanda, bu antlaş-

maya göre geçerli iddiaların sahibi diğer kişilerin alacaklarını ödiyerek, daha sonraki bir tarihte uygun olan ödemeyi yapmasına imkân vermek şartıyla yeterli bir miktarı kenara ayırabilir.

(E) Bir iştirakçi malikin bu sözleşmeye tabi mesuliyetinin kapsamını tayin etmek bakımından iştirakçi malik tarafından istiyerek alınan önleyici tedbirler hakkındaki alacaklar ve istiyerek alınan tehlikeyi bertaraf edici tedbirler sırasında iştirakçi malik'in maruz kaldığı masraflar, iştirakçi malik'in paragraf "A"da söylenen sınırlar içerisindeki mesuliyetini tayin ederken, iştirakçi malik dışındaki kişilerin alacakları olarak addolunur.

VIII. PROSEDÜR VE DİĞER SORUNLAR

(A) Bir iştirakçi malik'e ait tankerden yağ sızması veya boşalması veya buna dair bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, iştirakçi malik, almayı düşündüğü önleyici ve (varsa) tehlikeyi bertaraf edici tedbirler için Federasyonla istişare edecek ve bu sözleşme uyarınca ileri sürülen bir iddia olup olmadığını Federasyon'a bildirecektir.

(B) Bu sözleşmeye taraf olanlar, sızma veya boşalma ya da bununla ilgili tehlikeyle alakalı kimselere, bu sözleşmenin bir kopyasını ve böyle bir sızma veya boşalma ya da tehlike sırasında iştirakçi malik olduğunu gösteren belgeyi sağlamada gerekli ihtimamı göstermeyi Federasyon'a garanti ederler.

(C) Alacağa dair yazılı ihbar iştirakçi malik tarafından bir yıl içinde alınmadıkça bu sözleşmeye göre sorumluluk doğmayacaktır.

(D) Bu sözleşmeye göre hak iddia eden kişiler, bununla ilgili olarak bir iştirakçi malikle ihtilâfa düştüklerinde aşağıda paragraf (I) ya uygun olarak, olayın meydana gelmesinden itibaren iki sene içinde tahkim prosedürüne başlayabilecekler ve bu prosedür, bir iştirakçi malikin buraya tabi mesuliyetinin takibinde tek usul olacaktır.

Her iştirakçi malik bu sözleşmeye taraf olmak ve ona bağlı kalmakla, böyle bir kimseye, bütün bu gibi ihtilâfları paragraf (I) da öngörüldüğü gibi tahkime havale etmeyi dönülemeyecek tarzda teklif etmiş sayılır.

(E) Aksine yazılı anlaşma olmadıkça, iştirakçi bir malik tarafından veya onun adına her hangi bir şahsa yapılacak ödeme, bu kişinin iştirakçi malike, olaya dahil olan tankere, kiracısına, onların memur, temsilci, işçileri ve sigortacılarına karşı olaydan doğan taleplerinin tamamının tesviyesi şeklinde olacaktır.

(F) Bu sözleşme Federasyon'a karşı herhangi bir hak doğurmıyacak, Federasyon, bu sözleşmeye göre veya başka bir sebeple hiçbir kimseye karşı sorumlu olmayacaktır.

(G) Bu sözleşmeye göre doğmuş veya bu sözleşmeye tabi olan hiçbir hak ya da borç devir veya nakil edilemez.

(H) Kloz V de öngörülenin dışında, bu sözleşmeye göre, hiçbir iştirakçi malik, başka bir iştirakçi malik'e ait tankerden yağ sızması veya boşalması ya da bunun tehlikesi bakımından sorumlu olmayacaktır.

(I) Herhangi bir kişi veya kişiler tarafından bu anlaşmaya göre ileri sürülen alacaklar, nihaî olarak, Uluslararası Ticaret Odasının uzlaştırma ve tahkim kurallarına göre, sözü geçen kurallara uygun olarak tayin edilmiş bir veya birden fazla hakem tarafından karara bağlanacaktır. Tankerden boşalan yağın kirlenme zararına yol açtığına veya bununla ilgili tehlikenin, tehlikeyi bertaraf edici tedbirlerin alınmasını gerektirdiğine dair isbat yükü, böyle bir prosedürde hak sahibi olduğunu iddia edene aittir.

(J) Bu sözleşmeye göre yapılan ödemelerden hiçbiri (i) başka bir muhakemede veya başka bir davacıya karşı, iştirakçi malik'in sorumluluğunun kabulü veya delili olarak ya da (ii) iştirakçi malik tarafından hangi amaçla olursa olsun, VIII. ci klozda öngörülenden farklı olan bir yargı yetkisinin kabulü olarak telakki edilmeyecektir.

(K) Bu sözleşmedeki hiçbir husus, iştirakçi malik'in üçüncü kişi veya gemilere karşı sahip olduğu rücu hakkını ortadan kaldırmıyacaktır.

IX. YORUM

Federasyon, zaman zaman, bu sözleşmenin yorumu ve tatbiki ile ilgili olarak kurallar koyma hakkına sahip olacaktır.

X. DEĞİŞİKLİKLER

Bu sözleşme, Federasyon Birliği'nin şartlarına uygun olarak toplanan ve yönetilen Federasyon Üyeleri Genel Kurul Toplantısında, en az % 75 çoğunluk ile alınan özel bir kararla değiştirilebilir. Böyle bir karara karşı oy kullanan bir taraf, bunun üzerine, kararın alınmasından itibaren altmış gün içinde Federasyon'a yazılı olarak bildirmek suretiyle, tahakkuk etmiş hak ve borçlarını, etkilemeksizin bu özleşmeden çekilme hakkına sahiptir.

XI. UYGULANACAK KANUN

Bu sözleşme İngiliz Kanunlarına tabi olacaktır.

Burada aksine yazılı bir husus olsa da, bir iştirakçi malikten,

(a) tankerinin dahil olduğu bir olayla ilgili olarak, tankerin bayrağını taşıdığı devletin kanun veya nizamlarını ihlâl edecek bir borç altına girmesi veya bir tedbir alması, ya da,

(b) eğer iştirakçi malik'in gemisindeki payın ekseriyeti doğrudan doğruya veya dolaylı olarak başka bir kuruluş veya şirket veya kişiye aitse, sözü edilen kuruluş veya şirket ya da kişiye tatbik edilecek olan kanun ve nizamları ihlâl edecek herhangi bir borç altına girmesi veya tedbir alması istenmiyecektir.

"A" Belgesi

YAĞLA KİRLİTMEDEN MESULİYETE DAİR TANKER SAHİPLERİ SÖZLEŞMESİNE TARAF OLMA ve INTERNATIONAL TANKER OWNERS POLLUTION FEDERATION LIMITED'e üye olma başvurusu

THE INTERNATIONAL TANKER OWNERS POLLUTION FEDERATION LIMITED'e :

Aşağıdaki imza sahibi:

(A) 7 Ocak 1969 Tarihli, zaman zaman yapılan değişiklikleriyle, Yağla Kirletmeden Mesuliyete dair Tanker Sahipleri Sözleşmesi'nin tarafı olmak için müracaat etmekte ve bu başvuru kabul edildiği takdirde oraya taraf olan birinin bütün borçlarını üstlenmeyi ve yerine getirmeyi kabul etmiş olmaktadır.

(B) International Tanker Owners Pollution Federation Limited'e üye olmak için başvurmakta ve isminin Federasyon üyeleri siciline kaydedilmesine müsaade etmektedir.

THE INTERNATIONAL TANKER OWNERS POLLUTION FEDERATION LIMITED TARAFINDAN KABUL EDİLMİŞTİR.

Tarafından

Tarih

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE USUL HUKUKU HAKKINDA KANUN*

Kanun No. 2675

Kabul Tarihi 20.5.1982

I. KISIM

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

I. BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

Kapsam :

MADDE 1. — Yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukuk, Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi, yabancı kararların tanınması ve tenfizi bu Kanunla düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu milletlerarası sözleşme hükümleri saklıdır.

Yabancı Hukukun Uygulanması :

MADDE 2. — Hâkim, Türk Kanunlar ihtilafı kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku resen uygular, Hâkim, yetkili yabancı hukukun muhtevasının tespiti tarafların yardımını isteyebilir.

Yabancı hukukun olaya ilişkin hükümlerinin tüm araştırmalara rağmen tespit edilememesi halinde, Türk hukuku uygulanır.

Uygulanacak yabancı hukukun kanunlar ihtilafı kurallarının bir başka hukuku yetkili kılması halinde bu hukukun maddi hükümleri uygulanır.

Değişken İhtilaflar :

MADDE 3. — Yetkili hukukun vatandaşlık, ikametgâh veya mutad mesken esaslarına göre tayin edildiği hallerde, aksine hüküm olmadıkça, dava tarihindeki vatandaşlık, ikametgâh veya mutad mesken esas alınır.

Vatandaşlık Esasına Göre Yetkili Hukuk :

MADDE 4. — Bu Kanun hükümleri uyarınca yetkili olan hukukun vatandaşlık esa-

sına göre tayin edildiği hallerde, bu kanunda aksi öngörülmedikçe :

a) Vatansızlar hakkında ikametgâh, bulunmadığı hallerde mutad mesken, o da yoksa dava tarihinde bulunduğu devlet hukuku,

b) Birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olanlar hakkında, bunların aynı zamanda Türk Vatandaşı olmaları halinde Türk hukuku,

c) Birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olup, aynı zamanda Türk Vatandaşı olmayanlar hakkında, daha sıkı ilişki halinde buldukları devlet hukuku,
Uygulanır.

Kamu Düzenine Aykırılık :

MADDE 5. — Yetkili yabancı hukukun belirli bir olaya uygulanan hükmünün Türk kamu düzenine açıkça aykırı olması halinde, bu hüküm uygulanmaz ; gerekli görülen hallerde, Türk hukuku uygulanır.

Hukuki İşlemlerde Şekil :

MADDE 6. — Hukuki işlemler, yapıldıkları yer hukukunun veya o hukuki işlemin esası hakkında yetkili olan hukukun öngördüğü şekle uygun olarak yapılabilir.

Zamanaşımı :

MADDE 7. — Zamanaşımı, hukuki işlem ve ilişkinin esasına uygulanan hukuka tabidir.

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsünce hazırlanıp 1976 yılında İstanbulda yapılan Sempozyumda tartışmaya sunulan ilk çalışmalar Adalet Bakanlığınca da benimsenmiştir. 22 Mayıs 1982'de Resmi Gazetede yayımlanan Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanununun (HÖM - UK) temelini büyük ölçüde 1976 da tartışılan metin teşkil etmiştir.

II. BÖLÜM

KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI

Ehliyet :

MADDE 8. — Hak ve fiil ehliyeti ilgilinin milli hukukuna tabidir,

Milli hukukuna göre ehliyetsiz olan bir yabancı Türk hukukuna göre ehil ise, Türkiye'de yaptığı hukuki işlemle bağlıdır. Aile ve miras hukuku ile yabancı ülkedeki taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin işlemler bu hükmün dışındadır.

Kişinin milli kanunu ile kazandığı rüşt hali vatandaşlığının değişmesi ile sona ermez.

Tüzelkişilerin veya kişi veya mal topluluklarının hak ve fiil ehliyetleri, statülerindeki idare merkezi hukukuna tabidir. Ancak fiili idare merkezinin Türkiye'de olması halinde Türk hukuku uygulanabilir.

Vesayet, Hacir ve Kayyımlık :

MADDE 9. — Vesayet veya hacir kararı verilmesi veya sona erdirilmesi sebepleri, hakkında vesayet veya hacir kararının verilmesi veya sona erdirilmesi istenen kişinin milli hukukuna tabidir.

Yabancıнын milli hukukuna göre vesayet veya hacir kararı alınması mümkün olmayan hallerde bu kişinin mutad meskeni Türkiye'de ise Türk hukukuna göre vesayet veya hacir kararı verilebilir veya kaldırılabilir.

Vesayet veya hacir kararı verilmesi veya sona erdirilmesi sebepleri dışında kalan bütün hacir veya vesayete ilişkin hususlar ve kayyımlık Türk hukukuna tabidir.

Gaiplik veya Ölmüş Sayılma :

MADDE 10. — Gaiplik veya ölmüş sayılma kararı, hakkında karar verilecek kişinin milli hukukuna tabidir. Milli hukukuna göre hakkında gaiplik veya ölmüş sayılma kararı verilemeyen kişinin mallarının Türkiye'de bulunması veya eşinin veya mirasçılardan birinin Türk vatandaşı olması halinde Türk hukukuna göre gaiplik veya ölmüş sayılma kararı verilir.

Nişanlanma :

MADDE 11. — Nişanlanma ehliyeti ve

şartları taraflardan her birinin kendi millî hukukuna tabidir.

Nişanlanmanın hükümlerine ve sonuçlarına müşterek milli hukuk, taraflar ayrı vatandaşlıkta iseler Türk hukuku uygulanır.

Evlenme :

MADDE 12. — Evlenme ehliyetine ve şartlarına taraflardan her birinin evlenme anındaki milli hukuku uygulanır. Evlenmenin şekli yapıldığı yer hukukuna tabidir. Milletlerarası sözleşmeler hükümlerine göre konsolosluklarda yapılan evlenmeler geçerlidir.

Evlenmenin genel hükümleri, eşlerin müşterek milli hukukuna tabidir. Tarafların ayrı vatandaşlıkta olmaları halinde müşterek ikametgâh hukuku, bulunmadığı takdirde müşterek mutad meskenleri hukuku, bunun da bulunmaması halinde Türk hukuku uygulanır.

Boşanma ve Ayrılık :

MADDE 13. — Boşanma ve ayrılık sebepleri ve hükümleri eşlerin müşterek milli hukukuna tabidir.

Eşler ayrı vatandaşlıkta iseler müşterek ikametgâh hukuku, bulunmadığı takdirde müşterek mutad meskenleri hukuku, bunun da bulunmaması halinde Türk hukuku uygulanır.

Geçici tedbir niteliğinde olmayan boşanma ve ayrılıkla ilgili nafaka talepleri, boşanma ve ayrılık hakkında yetkili olan hukuka tabidir.

Evlilik Malları :

MADDE 14. — Evlilik malları hakkında eşler ikametgâh veya evlenme anındaki milli hukuklarından birini seçebilirler; böyle bir seçim yapılmamış olan hallerde evlilik malları hakkında evlenme anındaki müşterek milli hukuk, müşterek bir milli hukukun bulunmadığı hallerde, evlenme anındaki müşterek ikametgâh hukuku, bu da bulunmadığı takdirde, malların bulunduğu yer hukuku uygulanır.

Evlenmeden sonra yeni bir müşterek hukuka sahip olan eşler, üçüncü kişilerin hakları saklı kalmak üzere, bu yeni hukuka tabi olabilirler.

Evlilik İçi Neseb :

MADDE 16. — Nesebin düzeltilmesi, babanın düzeltme anındaki milli hukukuna, nesebin bu hukuka göre düzeltilememesi halinde ananın milli hukukuna, buna göre dahi düzeltmenin mümkün olmaması halinde, çocuğun milli hukukuna tabidir.

Evlilik Dışı Neseb :

MADDE 17. — Evlilik dışı çocuk ile ana arasındaki kişisel ve mali ilişkilere ananın milli hukuku, çocuk ile baba arasındaki kişisel ve mali ilişkilere ise babanın milli hukuku uygulanır.

Evlât Edinme :

MADDE 18. — Evlât edinme ehliyeti ve şartları hakkında, taraflardan her birinin evlât edinme anındaki milli hukuku uygulanır.

Evlât edinmenin hükümleri evlât edinenin milli hukukuna, birlikte evlât edinme halinde ise evlenmenin genel hükümlerini düzenleyen hukuka tabidir.

Evlât edimeye diğer eşin rızası konusunda eşlerin milli hukukları birlikte uygulanır.

Velayet :

MADDE 19. — Velayet, nesebi düzenleyen hukuka tabidir.

Boşanmada Velayet :

MADDE 20. — Boşanmada velayet ve velayete ilişkin sorunlar hakkında boşanmanın tabi olduğu hukuk uygulanır.

Yardım Nafakası :

MADDE 21. — Yardım nafakası borçlunun milli hukukuna tabidir.

Miras :

MADDE 22. — Miras ölenin milli hukukuna tabidir. Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar hakkında Türk hukuku uygulanır.

Mirasın açılmasına, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümler terekenin bulunduğu yer hukukuna tabidir.

Türkiye'de bulunan mirasçısız tereke Devlete kalır.

Ölüme bağlı tasarrufun şekli 6 ncı maddede hükmüne bağlıdır. Ölenin milli hukukuna uygun şekilde yapılan ölüme bağlı tasarruflar da geçerlidir.

Ölüme bağlı tasarruf ehliyeti, tasarrufta bulunanın, tasarrufun yapıldığı andaki milli hukukuna tabidir.

Aynı Haklar :

MADDE 23. — Taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki mülkiyet hakkı ve diğer aynı haklar malların bulunduğu yer hukukuna tabidir.

Taşınmakta olan mallar üzerindeki aynı haklara varma yeri hukuku uygulanır.

Yer değişikliği halinde henüz kazanılmamış aynı haklar malın son bulunduğu yer hukukuna tabidir.

Taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin hukuki işlemler şekil yönünden bu malların buldukları yer hukukuna tâbidir.

Sözleşmeden Doğan Borç İlişkileri :

MADDE 24. — Sözleşmeden doğan borç ilişkileri tarafların açık olarak seçtikleri kanuna tabidir.

Tarafların açık olarak bir kanun seçmemiş olmaları halinde borcun ifa yeri hukuku, borcun ifa yerinin birden fazla olması halinde borç ilişkisinin ağırlığını teşkil eden edimin ifa yeri hukuku, bu yerin de tespit edilemediği hallerde ise, sözleşmenin en yakın irtibat halinde bulunduğu yer hukuku uygulanır.

Haksız Fiiller :

MADDE 25. — Haksız fiilden doğan borçlar haksız fiilin işlendiği yer hukukuna tabidir.

Haksız fiilin işlendiği yer ile zararın meydana geldiği yerin farklı ülkelerde olması halinde, zararın meydana geldiği yer hukuku uygulanır.

Haksız fiilden doğan borç ilişkisinin başka bir ülke ile daha yakın irtibatlı olması halinde bu ülke hukuku uygulanabilir.

Sebepsiz İktisap :

MADDE 26. — Sebepsiz iktisap hukukî bir ilişkiye dayanıyorsa bu ilişkinin tabi olduğu hukuk, diğer hallerde sebepsiz iktisabın gerçekleştiği yer hukuku uygulanır.

II. KISIM

MİLLETLERARASI USUL HUKUKU

I. BÖLÜM

TÜRK MAHKEMELERİNİN MİLLETLERARASI
YETKİSİ**Milletlerarası Yetki :**

MADDE 27. — Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini, iç hukukun yer itibariyle yetki kuralları tayin eder.

Türklerin Kişi Hallerine İlişkin Davalar :

MADDE 28. — Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan Türk vatandaşlarının, kişi hallerine ilişkin davaları, ikamet ettikleri ülke mahkemesinde açılmadığı veya açılmadığı takdirde Türkiye'de yer itibariyle yetkili mahkemede bulunmaması halinde ilgilinin sakin olduğu yer, Türkiye'de sakin değilse Türkiye'deki son ikametgâhı mahkemesinde, o da bulunmadığı takdirde Ankara, İstanbul veya İzmir Mahkemelerinden birinde görülür.

Yabancıların Kişi Hallerine İlişkin Bazı Davalar :

MADDE 29. — Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan yabancı hakkında vesayet, kayımlık, hacir, gaiplik ve ölmüş sayılma kararları ilgilinin Türkiye'de sakin olduğu yer, sakin değilse mallarının bulunduğu yer mahkemesince verilir.

Miras Davaları :

MADDE 30. — Mirasa ilişkin davalar ölenin Türkiye'deki son ikametgâhı mahkemesinde, son ikametgâhının Türkiye'de olmaması halinde terekeye dahil malların bulunduğu yer mahkemesinde görülür.

Yetki Anlaşması :

MADDE 31. — Yer itibariyle yetkinin kamu düzeni veya münhasır yetki esasına göre tayin edilmediği hallerde, taraflar aralarındaki yabancılık unsuru taşıyan ve borç ilişkilerinden doğan uyuşmazlığın yabancı bir devlet mahkemesinde görülmesi konusunda anlaşabilirler. Yabancı mahkemenin kendisini

yetkisiz sayması halinde dava yetkili Türk mahkemesinde görülür.

Teminat :

MADDE 32. — Türk mahkemesinde dava açan, davaya katılan veya icra takibinde bulunan yabancı gerçek ve tüzel kişiler, yargılama ve takip giderleriyle karşı tarafın zarar ve ziyanını karşılamak üzere mahkemenin belirleyeceği teminatı göstermek zorundadırlar.

Mahkeme, dava veya takibin niteliğine ve duruma göre davacıyı, davaya katılanı veya takip isteğinde bulunanı karşılıklılık esasına göre teminat göstermekten muaf tutabilir.

Yabancı Devletin Yargı Muafiyetinden Yararlanamayacağı Haller :

MADDE 33. — Yabancı devlete, özel hukuk ilişkilerinden doğan hukukî uyuşmazlıklarda yargı muafiyeti tanınmaz.

Bu gibi uyuşmazlıklarda yabancı devletin diplomatik temsilcilerine tebligat yapılabilir.

II. BÖLÜM

YABANCI MAHKEME VE HAKEM
KARARLARININ TENFİZİ VE
TANINMASI**Tenfiz Kararı :**

MADDE 34. — Yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilâmların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk Mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır.

Yabancı mahkemelerin ceza ilâmlarında yer alan kişisel haklarla ilgili hükümler hakkında da tenfiz kararı istenebilir.

Görev ve Yetki :

MADDE 35. — Tenfiz kararları hakkında görevli mahkeme asliye mahkemesidir.

Bu kararlar kendisine karşı tenfiz istenen kişinin Türkiye'deki ikametgâhı, yoksa sakin olduğu yer mahkemesinden, Türkiye'de ikametgâhı veya sakin olduğu bir yer mev-

Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi :

MADDE 43. — Kesinleşmiş ve icra kabiliyeti kazanmış yabancı hakem kararları tenfiz edilebilir.

Yabancı hakem kararlarının tenfizi, tarafların yazılı olarak kararlaştırdıkları yer asliye mahkemesinden dilekçe istenir. Taraflar arasında böyle bir anlaşma olmadığı takdirde, aleyhine karar verilen tarafın Türkiye'deki ikametgâhı yoksa sakın olduğu, bu da yoksa icraya konu teşkil edebilecek malların bulunduğu yer mahkemesi yetkili sayılır.

Dilekçe ve İnceleme Usulü :

MADDE 44. — Yabancı bir hakem kararının tenfizini isteyen taraf, dilekçesine aşağıda yazılı belgeleri karşı tarafın sayısı kadar örnekleriyle birlikte ekler.

- a) Tahkim sözleşmesi veya şartının aslı yahut usulüne göre onanmış örneği,
- b) Hakem kararının usulen kesinleşmiş ve icra kabiliyeti kazanmış aslı ve onanmış örneği,
- c) (a) ve (b) bentlerinde sayılan belgelerin tercüme edilmiş ve usulen onanmış örnekleri,

Mahkemece hakem kararlarının tenfizinde 38/a, 39, 40 ve 41 nci madde hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Ret Sebepleri :

MADDE 45. — Mahkeme :

- a) Tahkim sözleşmesi yapılmamış veya esas sözleşmeye tahkim şartı konulmamış ise,
- b) Hakem kararı genel ahlaka veya kamu düzenine aykırı ise,
- c) Hakem kararına konu olan uyuşmazlığın Türk kanunlarına göre tahkim yoluyla çözümü mümkün değilse,
- d) Taraflardan biri hakemler önünde usulüne göre temsil edilmemiş ve yapılan işlemleri sonradan açıkça kabul etmemiş ise,
- e) Hakkında hakem kararının tenfizi istenen taraf hakem seçiminde usulen haber-

dar edilmemiş yahut iddia ve savunma imkânından yoksun bırakılmış ise,

f) Tahkim sözleşmesi veya şartı taraflarca tabi kılındığı kanuna, bu konuda bir anlaşma yoksa hakem hükmünün verildiği yer hukukuna göre hükümsüz ise,

g) Hakemlerin seçimi veya hakemlerin uyguladıkları usul, tarafların anlaşmasına, böyle bir anlaşma yok ise hakem hükmünün verildiği yer hukukuna aykırı ise,

h) Hakem kararı, hakem sözleşmesinde veya şartında yer almayan bir hususa ilişkin ise veya sözleşme veya şartın sınırlarını aşıyor ise, (bu kısım hakkında)

i) Hakem kararı tabi olduğu veya verildiği yer hukuku hükümlerine göre kesinleşmemiş yahut icra kabiliyeti kazanmamış veya verildiği yerin yetkili mercii tarafından iptal edilmiş ise,

Yabancı hakem kararının tenfizi istemini reddeder.

Yukarıdaki (d), (e), (f), (g), (h) ve (i) bentlerinde yazılı hususların ispat yükü, hakkında tenfiz istenen tarafa aittir.

III. KISIM**SON HÜKÜMLER****Kaldırılan Hükümler :**

MADDE 46. — 23 Şubat 1330 tarihli Memaliki Osmaniyede Bulunan Ecnebilere Hukuk ve Vezaiifi Hakkında Kanunu Muvakkata ile 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 18 nci maddesi ve aynı Kanunun yabancı ilamların tanınması ve tenfizine ilişkin Dokuzuncu Babının Birinci Fasal hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük :

MADDE 47. — Bu Kanun hükümleri yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 48. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.